

Az eltűnő nagycsaládok – a doroszlói énekes Babosok

Wilhelm József

**"Miközben megpróbálunk mindent megtanítani gyermeinknek az életről,
gyermeink megtanítják nekünk, hogy miről is szól az élet."
Angela Schwindt**

Mint minden faluban, így a vajdasági, bácskai Doroszlón is a hasonló vezetéknevű családokat a ragadványnevnél fogva különböztették meg a többi családtól. A Babos család tagjai a többgenerációs doroszlói családok közé tartoznak, akik már a török világ utáni időkben, az 1752-es újjátelepítés idején jöttek ide a Dunántúlról, a Mosztonga patak partjára. Nemcsak szorgalmukról, hanem dalos kedvükről, jó hangjukról váltak ismertté. Így kapcsolódott nevükhöz az énekes név is, mert a templomi kórustagságtól kezdve a család tagjai mindig is a népzene, néptánc bűvöletében éltek, és a falu történetében a különböző művelődési körök oszlopos tagja voltak. Bár az énekes név nem vált ragadványnevévé, mert Babosként emlegetik őket ma is a faluban, ez a jelző „csak” olyan megtisztelő melléknév lett a családnak az idők folyamán.

Babos család is egykor a nagycsaládok közé tartozott Doroszlón. A múlt század közepéig a nagycsalád biztosította azt a gazdasági, érzelmi, közösségi háttérrel, amely az embereket átsegítette a különféle krízishelyzetekben. Bár a nagycsalád leginkább, mint gazdasági egység működött a család legagilisabb férfiája, egyes esetekben domináns hölgytagja által irányítva, mégis többnyire - a jól működő családokban - a kollektív tudás a fontos döntések meghozatalakor rendkívül hatásos tényező volt az előrehaladás útján. A családfő főleg a család munkabeosztását irányította, de az idősebbek a fiatal házasok családtervezésébe is beleszóltak. A fiatalok kitörési kísérleteinek korlátozása ellenére a nagycsalád egy jól működő egység volt. A nagycsaládon belül a munkamegosztás megkönnyítette a terhek megosztását, a munkafolyamatok sokszínűsége és a közös munka pedig a monotonitás stresszhelyzeteitől védett. A nagycsaládon belül mindenki megtalálhatta a lelki társát, ami plusz erőt biztosított a válsághelyzetek áthidalására. És ha valaki mégis erős jellemmel rendelkezett, az megtalálta érvényesülésének útját. A nagycsalád legfőbb erénye az volt, hogy egy hihetetlenül nyugodt, de nagyon kreatív háttérrel tudott biztosítani az újabb generációk kinevelésében.

Ilyen nagycsalád volt a Babos család is Doroszlón. A most 86 éves Samu Antalné Babos Rozália, aki 2005-ben vált a Népművészet mesterévé, így emlékezik vissza saját nagycsaládjának, apjának ifjabb babos Jánosnak a helyzetére.

„Apámék nyolcan voltak testvérek, négy fiú és négy lány, azaz, hogy tízen voltak, de kettő nem érte meg a felnőtt kort. A húsvéti passióéneklés alkalmával csak úgy zengett a templom a hangjuktól. Apám volt a fiúk közül a legidősebb. 1905. december 25-én született. Nagyon sokszor eszembe jut, hogy „nótás kedvű volt az apám”. Amikor megnősült és elvette édesanyámat, Szabó Rozáliát, nem volt sok földjük, így az ekkoriban a faluban megalakuló Munkásegyletben alelnöki tisztséget látott el. A szövetkezet elődjeként működő egyesület a szegényebb parasztokat, zselléreket tömörítette és közösen léptek fel a napszám, a részmunka hányada, azaz a bér érdekében. Apám az 1938-ban megalakuló Doroszlói Művelődési Egyesületben is az egyik alapító szerepét vállalta.

A Babos család 1959-ben.

Idősebb Babos János és felesége Mezei Ilona ülnek középtűt, mellettük fiaik és lányaik, mögöttük a vők, menyek és unokák. Elöttük két dédunokájuk. Ifjabb Babos János az ölében ülő unokájával látható édesapja mellett.

„Édesapám mindig is magyar érzelmű volt, de politikával nem foglalkozott. Legénykorában, de még akkor is, amikor már megszülettünk, képes volt bekerékpározni Zomborba, több mint 20 kilométert is, ha valamilyen színelőadás vagy műsor volt magyar nyelven.”

„Mi hárman voltunk testvérek. Nekem csak egy fiam született, de már két unokám lett. Mégis egyre fogyunk csak. Nincs ez így jó! Amikor sokan voltunk, mindig volt kihez fordulni, mindig volt valakinek egy-két jó szava hozzánk gyerekekhez. Nem voltak olyan idegesek az emberek, mint ma, pedig akkor sokkal nehezebb volt az élet, de jobban hittünk”.

A valamikori nagycsaládokban sokszor másként alakultak az anyagi körülmények, mint az egykézős családokban, de nem mindig voltak szűkösebbek a viszonyok. A nagycsaládban felnövé gyerekek másfajta értékeket kaptak az élet megvívásához: együttérzést, hagyományok tiszteletét, a közös munka örömet, stb. És ami a legfontosabb, a nagycsalád tagjai mindig számíhattak egymásra az életük során adódó nehéz helyzetekben. Ez pedig a pénzimádó nyugati értékrendnél sokkal fontosabb túlélési tényező. Ennek a ténynek a tudása valahol nagyon elveszett.

A mostani migrációval, a közel-keletről érkező családok körében még mindig a gyermek a legnagyobb kincs, ha mást nem is, ezt mindenféleképp ismét el kellene tanulni a felénk áradó menekültektől.